

KYSELYLOMAKE: FSD3423 PÄIHDETAPAUSLASKENTA 2015

QUESTIONNAIRE: FSD3423 SUBSTANCE USE RELATED CASES IN SOCIAL AND HEALTH SERVICES 2015

Tämä kyselylomake on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Kyselylomaketta hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <https://www.fsd.uta.fi/>

This questionnaire forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the questionnaire is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <https://www.fsd.uta.fi/en/>

Detta frågeformulär utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om frågeformuläret är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <https://www.fsd.uta.fi/sv/>

SOSIAALI JA TERVEYDENHUOLLON YKSIKÖILLE

PÄIHDETAPOUSLASKENTA 13.10.2015

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tekee kahdeksannen valtakunnallisen päihdetapauslaskennan tiistaina 13.10.2015. Päihdetapauslaskenta on päihteiden aiheuttamien haittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämisen kannalta merkittävä tiedon lähde. Laskennasta saadaan tärkeää päihdeasiakkaita ja päihdepalvelujärjestelmää koskevaa tietoa, jota ei toistaiseksi ole mahdollista saavuttaa minkään muun tiedonkeruun avulla. Tiedonkeruu koskee koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa. THL:n tutkimuseettinen työryhmä on antanut päihdetapauslaskentaa koskevalle tutkimussuunnitelmalle puoltavan lausunnon 25.6.2015.

Päihdetapauslaskennan lomake on helposti täytettävissä internetissä. Toivomme, että lomakkeet täytettäisiin ensisijaisesti sähköisessä muodossa. Jokainen lomakkeita täyttävä voi kuitenkin itse valita täyttäväkö hän tiedot paperilomakkeelle vai sähköiselle lomakkeelle. Sähköinen lomake löytyy THL:n nettisivuilta osoitteesta www.thl.fi/paihdetapauslaskenta. Sähköisen lomakkeen täyttämiseen tarvittavat käyttäjätunnus ja salasana löytyvät sekä paperilomakkeesta että ohjekirjeestä. Käyttäjätunnuksen ja salasanan voi pyytää myös suoraan THL:stä erikoistutkija Kristiina Kuussaarelta [yhteystieto poistettu]. Ohessa löytyy paperisia laskentalomakkeita sekä lomakkeen täyttöohje. Lisää laskentalomakkeita ja ohjeita voi kopioida tai tulostaa THL:n nettisivuilta (www.thl.fi/paihdetapauslaskenta). Sivuilta löytyy myös lisää tietoa nyt käynnissä olevasta ja jo tehdyistä päihdetapauslaskennoista.

Laskennan onnistumiseksi on tärkeää, että yksiköissä varataan sille riittävästi aikaa ja huomiota. Kyselyssä kerättävät tiedot ovat luottamuksellisia. Lomakkeisiin ei tule merkitä mitään sellaisia tietoja, jotka paljastaisivat asiakkaan tai potilaan henkilöllisyyden. Lomakkeen täyttävät ne sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät, jotka parhaiten tuntevat asiakkaat.

Täytetyt lomakkeet pyydetään palauttamaan heti laskentavuorokauden jälkeen, kuitenkin viimeistään 20.10.2015 oheisessa vastauslähetyksuoressa tai osoitteella Päihdetapauslaskenta 2015 / Tutkimustie Oy, Kalevantie 2, 33100 Tampere. Myös mahdolliset puutteellisesti täytetyt lomakkeet pyydetään palauttamaan.

Jos yksikössänne ei ollut päihdetapauksia laskentavuorokautena, pyydämme Teitä palauttamaan yhden lomakkeen toimintayksikön nimellä varustettuna ja rastittamaan lomakkeen alussa olevan kohdan "ei päihdetapauksia laskentavuorokauden aikana".

Päihdetapauslaskennan tulokset raportoidaan kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä artikkeleissa sekä ammattilehdissä. Toivomme aktiivista osallistumista tutkimukseen. Erikoistutkija Kristiina Kuussaarelta saa tarvittaessa päihdetapauslaskentaa koskevaa lisätietoa.

Yhteistyöstä kiittäen,

Päivi Sillanaukee
Kansliapäällikkö
Sosiaali- ja terveysministeriö

Juhani Eskola
Pääjohtaja
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

www.thl.fi

PÄIHDETAPOUSLASKENTA 13.10.2015

LOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE

1. KENESTÄ TIEDOT KERÄTÄÄN?

Lomakkeelle merkitään tiedot 13.10.2015 kyseisen vuorokauden ajalta (klo 00.00 - 24.00) **jokaisesta palveluja käyttäneestä asiakkaasta tai potilaasta, jonka työntekijä arvioi olevan päihteiden ongelmakäyttäjä ja myös niistä henkilöistä, jotka hakevat apua päihtyneinä tai päihteiden kertakäyttöön liittyvän haitan, kuten esimerkiksi tapaturman vuoksi.**

Laskenta **ei koske**

- tapauksia, joissa yhteydenotto on tapahtunut **puhelimitse**
- satunnaisia tiedusteluja tai ajanvaraajia
- päihdeongelmaisten hoitoon tarkoitettuja nettipalveluita
- varsinaisen asiakkaan **saattajaa**, vaikka tämä olisikin päihdeasiakas, **mikäli hänelle ei erikseen anneta palvelua.**

Sen sijaan laskennassa huomioidaan kaikki

- varsinaiset asiakas- ja potilaskäynnit
- kotikäyntiasiakkaat
- palveluihin pyrkivät, joita ei syystä tai toisesta voida tuolloin juuri kyseisessä yksikössä palvella
- toimistoasiakkaat (esim. reseptin uusijat, jotka eivät tapaa käynnillään lääkäriä, mutta jotka kuitenkin saavat palvelun)
- **soiaalitoimistoissa** myös ne asiakkaat, joille toimeentulotuki- tai palvelupäätös tehdään laskentapäivänä kirjallisesta hakemuksesta, mikäli asiakas tunnetaan ja palvelun tarpeen tiedetään johtuvan osin tai kokonaan päihteiden käytöstä.

2. SÄHKÖINEN LOMAKE ENSISIJAINEN TIEDONKERUUN VÄLINE

Toivomme, että mahdollisimman moni käyttäisi sähköistä lomaketta tietojen tallentamiseen. Lomake löytyy osoitteesta www.thl.fi/paihdetapauslaskenta. Sähköisen lomakkeen täyttämiseen tarvittava **salasana on PTL2015**. Lomakkeen ohje sisältyy sähköiseen lomakkeeseen. Sähköinen lomake avautuu laskentapäivänä. Laskentapäivän 13.10.2015 tietoja voi täyttää kuitenkin perjantaihin 16.10.2015 klo 16 saakka. Mikäli tietoja ei ole mahdollista täyttää sähköisesti, käytössä on myös paperilomake. Kaikki tutkimusmateriaali on tulostettavissa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen nettisivulta osoitteesta www.thl.fi/paihdetapauslaskenta. Tutkimusmateriaali löytyy netistä myös ruotsin kielellä.

3. KYSYMYSKOHTAISET OHJEET

Merkitse **toimintayksikön nimi** ja **sijaintikunta** jokaiseen lomakkeeseen. Pyydämme kiinnittämään huomiota siihen, että yksikön nimi kirjattaisiin samalla tavalla kaikkiin palautettaviin lomakkeisiin.

Kaikki toimintayksiköt vastaavat kysymyksiin 1–20 (osa A). Vain avopalveluja antavat yksiköt (esimerkiksi sosiaalitoimistot, sairaalan poliklinikat) vastaavat myös kysymyksiin 21 - 23 (osa B). Yksiköt, jotka antavat ympärivuorokautisia palveluja (esimerkiksi sairaalan vuodeosasto, asumispalveluyksikkö) vastaavat kysymykseen 24 (osa C).

Lomake täytetään pääasiassa ympyröimällä vain yksi vaihtoehto. Huomaa kuitenkin, että kohdissa **1, 9, 12, 14, 17 ja 18 ja 19** voidaan tarvittaessa merkitä useampia kohtia.

Mikäli toimintayksikössä ei laskentavuorokautena ollut päihde-ehdoisia asiointeja, palauttakaa yksi lomake toimintayksikön nimellä varustettuna ja lomakkeen alussa oleva kohta rastitettuna.

A. Kaikkia yksiköitä koskevat kysymykset 1–20

1. Ympyröi **kaikki kriteerit**, joiden vuoksi asiakas on valikoitunut mukaan päihdetapausslaskentaan.
2. Ympyröi sopiva vaihtoehto.
3. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Mikäli yksikkö antaa sekä avo- että laitospalveluita, valitaan se vaihtoehto jonka mukaista palvelua asiakas on 13.10.2015 saanut.
4. Ympyröi yksi vaihtoehto. Jos mikään luettelon kohdista ei suoraan vastaa toimintayksikkönne luonnetta, merkitään palveluyksikön nimi kohtaan 26.
5. Ympyröi sopiva vaihtoehto.
6. Kirjoita asiakkaan kotikunnan nimi.
7. Kirjoita asiakkaan syntymävuosi neljällä numerolla (esim. 1972).
8. Ympyröi sopiva vaihtoehto.
9. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Alle 18-vuotiaat lapset, jotka ovat toisella vanhemmalla, sijoitettuna tms. merkitään kohtaan 2. Tarvittaessa voit ympyröidä sekä kohdan 1 että 2.
10. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Mikäli asiakas on työssä, pyydetään rastittamaan toimiiko hän yrittäjänä, toimihenkilönä tai työntekijänä. Yrittäjiä ovat itsenäiset yrittäjät ja maanviljelijät. Toimihenkilöitä ovat kaikki toimihenkilöt ja johtavassa asemassa olevat. Työntekijöitä ovat muut työelämässä mukana olevat henkilöt. Mikäli asiakas on esim. sairauslomalla, ympyröidään silti oikea "pääasiallisen toiminnan" -kohta.
11. Ympyröi sopiva vaihtoehto.
12. Ympyröi **kaikki päihteet**, joiden käytöstä on tietoa viimeisen 12 kk ajalta. Jos asiakas on viimeiset 12 kuukautta ollut päihteetön mutta hoito jatkuu edelleen, ympyröidään ne päihteet, joiden vuoksi hän on hoidossa.
13. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Jos asiakkaalla on ollut eri päihteiden (alkoholi, lääkkeet, huumeaineet) samanaikaista käyttöä, vastaa myös kysymykseen 14. Muussa tapauksessa jatka vastaamista kysymyksestä 15.
14. Jos asiakkaalla on ollut eri päihteiden samanaikaista käyttöä valitse vaihtoehtoista kaikki ne eri päihteiden yhdistelmät, joita asiakas on käyttänyt. Lääkkeillä tarkoitetaan tässä sellaisia lääkkeitä, joilla on päihdyttävä vaikutus (esim. reseptilääkkeinä saatavat rauhoittavat lääkkeet, unilääkkeet, vahvat kipulääkkeet). Korvaushoitolääkkeet (buprenorfiini, metadoni) luokitellaan lääkkeiksi silloin kun ne ovat lääkärin määräämiä ja käyttö tapahtuu hoitojärjestelmän piirissä ja huumeiksi silloin kun niille ei ole lääkärin määräämistä ja käyttö tapahtuu hoitojärjestelmän ulkopuolella.
15. Ympyröi sopiva vaihtoehto.
16. Ympyröi palvelujen käytön ensisijainen syy. Valitse ainoastaan yksi vaihtoehto.
17. Ympyröi **kaikki** asiakkaalle 13.10.2015 tässä toimintayksikössä annetut palvelut.
18. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Jos asiakas on käyttäytynyt uhkaavasti tai väkivaltaisesti 13.10.2015 ja joskus aikaisemmin toimintayksikössä, ympyröidään kohdat 1 ja 2.
19. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Mielen terveyden häiriöllä tarkoitetaan tässä sellaista lääkärin toteamaa häiriötä, **joka ei liity päihteisiin**, kuten esimerkiksi skitsofreniaa. Päihteistä suoraan aiheutuvia häiriöitä kuten alkoholipsykoosia tai huumeriippuvuutta ei kirjata. Jos asiakkaalla on masennus sekä muu mielen terveyden häiriö ympyröidään kohdat 1 ja 2.
20. Ympyröi sopiva vaihtoehto.

B. Vain avopalveluja koskevat kysymykset 21–23

21. Ympyröi sopiva vaihtoehto.
22. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Virka-ajalla tarkoitetaan tässä aikaa klo 8.00–16.00 maanantaista perjantaihin.
23. Ympyröi sopiva vaihtoehto.

C. Laitospalveluja antavia toimintayksiköitä koskeva kysymys

24. Ympyröi sopiva vaihtoehto. Hoitoon kuuluvat viikonloppuvapaat tai muut lomamatkat eivät katkaise hoidossa oloa.

4. TUTKIJAN YHTEYSTIEDOT JA PAPERILOMAKKEEN PALAUTUS

Laskentaan liittyviin kysymyksiin vastaa erikoistutkija Kristiina Kuussaari [yhteystieto poistettu], Paperilomakkeet palautetaan heti laskentavuorokauden jälkeen, kuitenkin viimeistään 20.10.2015 vastauslähetyksessä tai osoitteella: Päihdetapausslaskenta 2015 / Tutkimustie Oy, Kalevantie 2, 33100 Tampere

Kyselylomake on myös täytettävissä sähköisesti osoitteessa <http://www.thl.fi/paihdetapauslaskenta>
Suosittelemme käyttämään lomakkeen sähköistä versiota, mikäli mahdollista. Salasana kyselyyn: PTL2015 (suomi) tai PTL2015sv (ruotsi)

Toimintayksikön nimi: _____

Toimintayksikön sijaintikunta: _____

- Toimintayksikössä ei päihdetapausta laskentavuorokauden aikana. Jos toimintayksikössä ei ollut laskentavuorokauden (13.10.2015) aikana päihde-ehdoisia asiointeja, merkitse rasti ruutuun ja palauta yksi lomake.

A. KAIKKIA TOIMINTAYKSIKÖITÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET 1-20

1. Asiakas on mukana päihdetapauslaskennassa, koska

(merkitse kaikki toteutuneet kriteerit)

- 1 Asiakas on päihdeiden ongelmakäyttäjä
2 Asiakas hakee apua päihtyneenä
3 Asiakas hakee apua päihdeiden kertakäyttöön liittyvän haitan (esim. tapaturman) vuoksi
4 Muu kriteeri, mikä? _____

2. Arvio asiakkaan päihtyneisyydestä

- 1 Ei päihtynyt
2 Lievästi päihtynyt
3 Voimakkaasti päihtynyt

3. Onko kyseessä

- 1 Avopalvelu
2 Laitospalvelu

4. Toimintayksikkötyyppi (merkitse vain yksi vaihtoehto)

Yleiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut

- 1 Kotihoito
2 Äitiys- ja/tai lastenneuvola
3 Kasvatus- ja perheneuvola
4 Koulu- ja opiskeluterveydenhoito
5 Lasten ja nuorten laitokset ja ammatillinen perhehoito
6 Sosiaalitoimisto
7 Vanhusten asumisyksikkö
8 Psykiatrian poliklinikka tai osasto
9 Psykiatrian asumispalveluyksikkö
10 Terveyskeskuksen avopalvelu tai vuodeosasto
11 Yksityinen lääkäriasema tai sairaala
12 Yleissairaalan poliklinikka tai osasto
13 Yhdistetty päihde- ja mielenterveyspalvelu

Päihdehuollon erityispalvelut

- 14 A-klinikka
15 Nuorisosasema
16 Huumeiden käyttäjien terveysneuvontapiste
17 Päiväkeskus
18 Katkaisuhuoltoasema
19 Päihdehuollon kuntoutuslaitos
20 Päihdehuollon asumispalveluyksikkö
21 Ensisuoja
22 Selviämisasema

Rikosseuraamuslaitos

- 23 Yhdyskuntaseuraamustoimisto
24 Vankila
25 Terveydenhuoltoyksikkö

Muut kuin edellä mainitut palvelut

- 26 Kirkon diakonia- tai perhetyö
27 Muu, mikä? _____

5. Asiakkaan sukupuoli

- 1 Mies
2 Nainen

6. Asiakkaan kotikunta

7. Asiakkaan syntymävuosi

--	--	--	--

8. Asiakkaan siviilisäätö

- 1 Naimaton
2 Avoliitossa
3 Avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa
4 Asumuserossa tai eronnut
5 Leski
6 Ei tietoa

9. Onko asiakkaalla alle 18-vuotiaita lapsia? (merkitse tarvittaessa sekä kohta 1 että kohta 2)

- 1 On alle 18-v. lapsia samassa kotitaloudessa
2 On alle 18-v. lapsia, mutta he asuvat pääsääntöisesti muualla
3 Ei ole alle 18-v. lapsia
4 Ei tietoa

10. Asiakkaan pääasiallinen toiminta

- 1 Ansiotyössä 1 yrittäjä 2 työntekijä 3 toimihenkilö
2 Työttömänä
3 Eläkeläinen
4 Opiskelija
5 Kotiäiti / -isä
6 Muu / Ei tietoa

11. Asiakkaan asumistilanne

- 1 Oma asunto
2 Vuokra-asunto / alivuokralainen
3 Tukiasunto
4 Asuntola tai yhteismajoitus
5 Kokonaan vailla asuntoa
6 Asuu vanhempiensa, sukulaisten tai tuttavien luona
7 Muu, mikä? _____
8 Ei tietoa

12. Käytetyt päihteet viimeisen 12 kuukauden aikana

(merkitse kaikki, joiden käytöstä on tietoa)

1 ☐ Alkoholi	8 ☐ Ekstaasi
2 ☐ Korvike	9 ☐ Kokaiini
3 ☐ Liuotin	10 ☐ Heroiini
4 ☐ Lääkeaine	11 ☐ Buprenorfiini (esim. Subutex)
5 ☐ Kannabis	12 ☐ Muu opioidi, mikä? _____
6 ☐ Amfetamiini	13 ☐ Muu huumausaine, mikä? _____
7 ☐ LSD	14 ☐ Ei tietoa

13. Onko asiakkaalla ollut eri päihteiden samanaikaista käyttöä?

(samanaikaisella käytöllä tarkoitetaan kahden tai useamman aineen käyttöä yhdessä tai peräkkäin lyhyen ajan sisällä, esimerkiksi yhden päivän aikana)

- Kyllä, viimeisen 12 kk aikana
- Kyllä joskus, mutta ei viimeisen 12 kk aikana
- Ei -> siirry kysymykseen 15
- Ei tietoa -> siirry kysymykseen 15

14. Jos kyllä, mitä päihteitä on käytetty samanaikaisesti?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

- Lääkkeitä samanaikaisesti alkoholin kanssa
- Lääkkeitä samanaikaisesti huumausaineiden kanssa
- Kannabista samanaikaisesti alkoholin kanssa
- Muita huumausaineita samanaikaisesti alkoholin kanssa
- Kahta tai useampaa huumausainetta samanaikaisesti
- Lääkkeitä, alkoholia ja huumausaineita samanaikaisesti

15. Onko asiakas joskus elämänsä aikana käyttänyt huumeita pistämällä?

- Kyllä
- Ei
- Ei tietoa

16. Palvelujen käytön ensisijainen syy

(merkitse vain yksi vaihtoehto)

- Tapaturma
- Somaattinen sairaus
- Psykkinen syy
- Vieroitusoireet
- Päihdeongelma
- Sosiaaliset syyt (talous, asuminen yms.)
- Muu syy, mikä _____
- Ei tietoa

17. Asiakkaalle annetut palvelut

(merkitse kaikki 13.10.2015 annetut palvelut)

- Toimeentuloturva-asian hoitaminen
- Avustaminen elämänhallintaan liittyvissä ongelmissa
- Avustaminen muissa sosiaalisissa ongelmissa
- Somaattinen tutkimus ja hoito
- Psykiatrinen tutkimus ja hoito
- Mini-interventio
- Päihdetilanteen selvittely
- Terapeuttinen keskustelu
- Katkaisuhuito
- Pitkäaikainen laituskuntoutus
- Lääkehoito (muu kuin opioidiriippuvuuden korvaushoito)
- Opioidiriippuvuuden korvaushoito
- Ohjattu muualle
- Muu, mikä? _____

18. Onko asiakas käyttäytynyt uhkaavasti tai väkivaltaisesti tässä toimintayksikössä? (merkitse tarvittaessa sekä kohta 1 että kohta 2)

- Kyllä 13.10.2015
- Kyllä, aikaisemmin
- Ei
- Ei tietoa

19. Onko asiakkaalla jokin muu kuin päihteisiin liittyvä lääkärin toteama mielenterveyden häiriö?

(merkitse tarvittaessa sekä kohta 1 että kohta 2)

- Kyllä, masennus
- Kyllä, muu mielenterveyden häiriö
- Ei
- Ei tietoa

20. Onko asiakkaalla rahapeli-ongelmia?

- Kyllä
- Ei
- Ei tietoa

B. AVOPALVELUJA ANTAVIA TOIMINTAYKSIKÖITÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET 21-23

21. Asiakkaan tulotapa palvelujen piiriin

- Ajanvaraus
- Ilman ajanvarausta

22. Palvelujen piiriin tulon aika

- Virka-aikana (klo 8.00 - 16.00)
- Virka-ajan ulkopuolella

23. Palveluihin käytetty aika

1 ☐ Noin 15 minuuttia	4 ☐ Noin 60 minuuttia
2 ☐ Noin 30 minuuttia	5 ☐ Yli 60 minuuttia
3 ☐ Noin 45 minuuttia	

C. LAITOSPALVELUJA ANTAVIA TOIMINTAYKSIKÖITÄ KOSKEVA KYSYMYKSET

24. Laitospalvelussa olon yhtäjaksoinen pituus laskentapäivänä

1 ☐ 1-3 vuorokautta	4 ☐ 15-30 vuorokautta	7 ☐ Yli 3 kuukautta, mutta alle 6 kuukautta
2 ☐ 4-7 vuorokautta	5 ☐ Yli kuukauden, mutta alle 2 kuukautta	8 ☐ 6-12 kuukautta
3 ☐ 8-14 vuorokautta	6 ☐ 2-3 kuukautta	9 ☐ Yli vuoden